

Marcin WITKOWSKI

## **Działalność Muzeum Miejskiego w 2016 roku**

Mijający rok obfitował w działalność wadowickiego Muzeum Miejskiego w liczne wydarzenia – zarówno te cykliczne jak Noc Muzeów czy świąteczne warsztaty wielkanocne i bożonarodzeniowe jak i zupełnie nowe projekty. Tym ostatnim sprzyjała nowa przestrzeń wystawiennicza jaką jest sala ekspozycyjno-edukacyjna na parterze budynku muzeum.

**28 stycznia 2016 r.**

**„Wokół Wadovian”**

Tradycyjnie już po publikacji kolejnego numeru „Wadovian” odbyło się spotkanie promujące rocznik. Towarzyszyły mu wspomnienia o zmarłym we wrześniu 2015 r. karmelicie o. dr. hab. Honoracie Czesławie Gilu OCD, członku Rady Naukowej „Wadovian”, związanym z pismem od początku jego istnienia. O. Honorata wspominali m.in. jego współbracia, zakonnicy z wadowickiej „Gorki”, o. dr hab. Szczepan Praškiewicz OCD i przeor klasztoru o. Grzegorz Irzyk OCD. Podczas styczniowego spotkania zaprezentowana została także druga nowość wydawnicza Wadowickiego Centrum Kultury – książka *Tajemnice życia Janiny Brzostowskiej. Listy Janiny Brzostowskiej do Stanisława Tyszkowskiego* (Wadowice 2015) zredagowana przez prof. dr. hab. Tadeusza Kłaka. Prelekcję na temat pisarki i poetki oraz jej twórczości wygłosił, w zastępstwie nieobecnego redaktora publikacji, prof. Dr hab. Tadeusz Bujnicki.

Spotkanie odbyło się w nowatorsko zaaranżowanej sali kameralnej WCK – uczestnicy mogli siedzieć nie tylko przy stolikach ale także na sofach. Rozwiązanie to z powodzeniem było stosowane przy kolejnych wydarzeniach, m.in. na spotkaniu „Emil Zegadłowicz daleki i bliski”.

**25 lutego 2016 r.**

**„Emil Zegadłowicz daleki i bliski”**

Z okazji 75. rocznicy śmierci Emila Zegadłowicza Muzeum Miejskie, we współpracy z prof. dr. hab. Henrykiem Czubałą, zorganizowało spotkanie z redaktorami i autorami książki *Emil Zegadłowicz daleki i bliski*. Literaturoznawcy i historycy literatury z Uniwersytetów:

Jagiellońskiego, Pedagogicznego, Rzeszowskiego oraz Śląskiego opowiedzieli jak dzisiaj czytać autora *Powsinóg beskidzkich* oraz na ile współcześnie aktualna jest problematyka poruszanych przez gorzeńskiego pisarza tematów<sup>1</sup>.

Spotkanie było połączone z promocją książki *Emil Zegadłowicz daleki i bliski*, która ukazała się w roku 2015 nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego, a którą można było nabyć po konferencji. Postać pisarza cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem czego najlepszym dowodem była wypełniona słuchaczami sala kameralna oraz sprzedaż wszystkich egzemplarzy publikacji.

**18 marca 2016 r.**

**„Świąteczne wicie palm”**

Wielkanocne warsztaty z wicia palm mają w Muzeum Miejskim już kilkuletnią tradycję i cieszą się zawsze dużym zainteresowaniem. Warsztaty, które odbyły się w piątkowe popołudnie 18 marca, na dwa dni przed Niedzielą Palmową, skierowane były jak co roku do rodzin. Podczas zajęć uczestnicy wykonywali palmę wielkanocną ozdabiając ją kwiatami z bibuły, gałązkami wierzby, bukszpanu i borowiny.

**14 maja 2016 r.**

**Noc Muzeów**

Zorganizowana już po raz szósty Noc Muzeów nawiązywała tematycznie do przypadającej w 2016 r. 1050. rocznicy Chrztu Polski. Wydarzenia przygotowane dla odwiedzających muzeum o zmroku, realizowane były w ogrodzie przy ul. Kościelnej, w przestrzeni wystawy stałej oraz w sali ekspozycyjno-edukacyjnej. W ogrodzie odtworzone zostało obozowisko rycerskie z okresu monarchii piastowskiej, w którym członkowie grupy rekonstrukcyjnej „Jantar” zainscenizowali życie codzienne z przełomu X i XI w. Przez cały czas trwania Nocy Muzeów dla zwiedzających udostępniona była stała ekspozycja „Wadowice – miasto, w którym wszystko się zaczęło”. Oprócz bezpłatnego zwiedzania ekspozycji można było także uczestniczyć w zajęciach warsztatowych z wykonywania, stylizowanej na średniowieczną, biżuterii. Z kolei w sali ekspozycyjnoedukacyjnej zaprezentowana została wystawa „1956 – 1966 Millenium kontra Tysiąclecie” – opowieść o konflikcie między komunistycznymi władzami a Kościołem wokół obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego i Millenium Sacrae Poloniae.

---

<sup>1</sup> Więcej o konferencji: H. Czubała, *Emil Zegadłowicz – daleki czy bliski?*, „Wadoviana. Przegląd historycznokulturalny”, nr 19, 2016, s. 214-215.

Muzeum Miejskie tradycyjnie już koordynowało Noc Muzeów w całym powiecie. W 2016 r. w projekt zaangażowały się placówki muzealne i galerie w Andrychowie, Lanckoronie, Stryszowie, Tomicach oraz Wadowicach, gdzie, obok Muzeum Miejskiego, w wydarzeniu uczestniczyły także Muzeum Dom Rodzinny Jana Pawła II i po raz pierwszy, Towarzystwo Miłośników Ziemi Wadowickiej.

**14 – 31 maja 2016 r.**

**„1956-1966 Millenium kontra Tysiąclecie”**

Z okazji przypadającej w 2016 r. 1050. rocznicy Chrztu Polski pracownicy muzeum przygotowali wystawę przedstawiającą konflikt między władzami komunistycznymi a Kościołem przy okazji obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego i Millenium Chrztu Polski. Celem autorów było ukazanie jak na tle wydarzeń ogólnopolskich z lat 1956-1966 rozgrywał się ten konflikt lokalnie – w Wadowicach i ówczesnym powiecie wadowickim. Rywalizacja między państwem a Kościołem o „rząd dusz” w Polsce została ukazana na wielu płaszczyznach. Zaprezentowane zostały w szczególności milenijne uroczystości kościelne organizowane w Wadowicach w latach 1956 – 1968 oraz świeckie obchody Tysiąclecia Państwa Polskiego – czyny społeczne, uroczystości, akademie i imprezy organizowane przez Powiatowy Dom Kultury czy realizacja hasła „Tysiąc szkół na Tysiąclecie”. Szczególny nacisk położony został na problemy czynione wadowickiej parafii przez administrację państwową w zakresie organizacji procesji i innych uroczystości kościelnych. Przedstawiono też kulisy Zjazdu Wychowanków na 100-lecie istnienia Liceum Ogólnokształcącego, który ostatecznie nie doszedł do skutku w związku z zapowiedzią udziału w nim metropolity krakowskiego abp. Karola Wojtyły, absolwenta szkoły z 1938 r.

Wystawa składała z 16 tablic, w tym 3 tablic z oryginalnymi dokumentami i eksponatami (m.in. zbiór znaczków z epoki), oraz 3 dodatkowych ekspozytorów z książkami i monetami okolicznościowymi z lat 60. Tradycyjnym środkiem przekazu towarzyszyły multimedia – ramka cyfrowa z pokazem fotografii z lat 50. i 60. oraz dotykowy monitor, na którym, obok prezentacji zdjęć z obchodów kościelnych i państwowych, można było posłuchać wystąpienia I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułki.

Ekspozycja przygotowana została w oparciu o bogate archiwa parafii pw. Ofiarowania NMP w Wadowicach, państwowe i szkolne, m.in. archiwum wadowickiego LO i Zespołu Szkół nr 3. Swoje zbiory użyczyli na wystawę Stanisław Jasiński, Bogusław Malec i Marek Studnicki.

Autorką projektu graficznego była Agnieszka Matuła, a teksty przygotował Marcin Witkowski.

**26 czerwca – 16 września 2016 r.**

**„Józef Jura. Wadowicki rzeźbiarz i portrecista”**

Przez blisko trzy letnie miesiące w sali ekspozycyjno-edukacyjnej muzeum prezentowana była wystawa poświęcona twórczości wadowickiego rzeźbiarza Józefa Jury. Pochodzący z Kęt artysta, absolwent krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, związany był z kręgiem twórców skupionych wokół Emila Zegadłowicza („Czartak”) oraz współzałożył Grupę Artystów Plastyków „Czartak II”. Po przeniesieniu się do Wadowic Jura prowadził zakład kamieniarski i pracownię rzeźbiarską, w której pierwsze artystyczne doświadczenia zdobywali Wincenty Bałys, Franciszek Suknarowski czy Roman Brańka. Zasłynął przede wszystkim jako twórca rzeźby sakralnej – ołtarzy, płaskorzeźb świętych i dostojników kościelnych oraz nagrobków, które do dziś znajdują się na wadowickim cmentarzu.

Na ekspozycji w muzeum zaprezentowano kilkadziesiąt dzieł Józefa Jury, wśród nich popiersia Emila Zegadłowicza, jego córki Atessy Zegadłowiczówny i autoportret artysty, rzeźby figuralne oraz płaskorzeźby i kafle. Na wystawie zobaczyć można było także medalion z podobizną Piusa XI i oryginalny dokument zawierający specjalne papieskie błogosławieństwo dla artysty z 1925 r. Ekspozycję dzieł uzupełniały dwie prezentacje multimedialne.

Wystawa „Józef Jura. Wadowicki rzeźbiarz i portrecista” została przygotowana w oparciu o bogate zbiory rodziny artysty (Joanny Borkowskiej-Bąk, Heleny Jury, Zuzanny Jury, Jolanty Miarki, Lidii Sołtysik oraz Małgorzaty Zaremby), które uzupełniły eksponaty zgromadzone w Muzeum Miejskim oraz Muzeum Dwór Emila Zegadłowicza w Gorzeniu. Ekspozycji towarzyszyła publikacja *Józef Jura. Wadowicki rzeźbiarz i portrecista*, opracowana graficznie przez Macieja Hojdu a zredagowana przez Joannę Pytlowską-Bajak i Marcina Witkowskiego. Obok szczegółowego życiorysu artysty książka zawiera wykaz prac Józefa Jury.

**4 – 6 września 2016 r.**

**„Muzeum na kółkach”**

Pomyślny dla Muzeum Miejskiego finał IV Konkursu na koordynację działań lokalnych projektu „Muzeum na kółkach”, organizowanym przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie, umożliwił zorganizowanie w Wadowicach edukacyjnej wystawy mobilnej poświęconej dziejom społeczności żydowskiej. Ekspozycja była prezentowana w pawilonie wystawowym na wadowickim rynku w dniach 4 – 6 września 2016 r.

„Muzeum na kółkach” opowiadało o historii współistnienia społeczności żydowskiej i polskiej, które zapoczątkowała podróż Ibrahima ibn Jakuba, żydowskiego kupca z Kordoby, do

krajów słowiańskich i jego pierwsze wzmianki o państwie Mieszka I. Polska przez wieki stanowiła ważny ośrodek żydowskiego życia politycznego, umysłowego i religijnego. W pawilonie „Muzeum na kołkach” można było zobaczyć model typowego sztetla, czyli polsko-żydowskiego miasteczka z najważniejszymi budynkami: synagogą, kościołem, mykwą i kirkutem. Centralnym punktem wystawy była interaktywna mapa Wadowic z zaznaczonymi miejscami związanymi z przedwojenną społecznością żydowską. W pawilonie znajdowała się także strefa dla dzieci, które mogły pobawić się własnoręcznie zrobionym drejdllem, czyli chanukową zabawką, zapisać swoje imię w języku jidysz czy pokolorować sklepienie synagogi z Gwoźdźca.

Mobilnej ekspozycji towarzyszyły także inne wydarzenia. W niedzielne popołudnie zorganizowany został spacer szlakiem wadowickiej społeczności żydowskiej a wieczorem, w ogrodzie przy ul. Kościelnej, odbył się koncert lubelskiego zespołu klezmerskiego „Berberys”. Ponad 200 osób bawiło się przy dźwiękach kontrabas, altówki i akordeonu. Obok tradycyjnych utworów klezmerskich muzycy zaprezentowali także kilka melodii bałkańskich. Koncertowi towarzyszyła degustacja przysmaków kuchni żydowskiej – cebularzy, charosetu i chałki z hummusem.

W Wadowickim Centrum Kultury odbyły się warsztaty dla senierek przeprowadzone przez edukatorów z Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, podczas których uczestniczki poznały kulturę Żydów, dowiedziały się czym jest chanukija, mezuz, jak świętuje się szabat i kiedy gra się w drejdl. Anna Wencel z Muzeum Żydowskiego Galicja w Krakowie opowiedziała o zasadach koszerności i poczęstowała seniorki tradycyjnymi żydowskimi potrawami. W ramach „Muzeum na kołkach” odbyła się także w kinie „Centrum” projekcja filmu „Syn Szawła”.

Projekt cieszył się w Wadowicach dużym zainteresowaniem. Sam pawilon wystawy mobilnej odwiedziło blisko 1300 osób.

**7 – 14 listopada 2016 r.**

**„Zapomniana listopadowa tradycja”**

Z okazji Narodowego Święta Niepodległości Muzeum Miejskie przygotowało projekt „Zapomniana listopadowa tradycja”, na który złożyły się dekoracja balkonu budynku przy ul. Kościelnej oraz spotkania warsztatowe dla szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Instalacja wykonana na balkonie wzorowana była na dekoracjach, jakie zdobiły balkony kamienic na wadowickim rynku podczas uroczystości państwowych w latach 20. i 30. minionego wieku. Na balkonie budynku muzeum umieszczone zostało godło na tle dywanu w otoczeniu biało-czerwonej flagi a kolumny i barierki ozdobiono girlandami oraz wstęgami.

W tygodniu poprzedzającym dzień 11 listopada w salach muzeum odbywały się bezpłatne

warsztaty dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, podczas których młodzi ludzie poznawali tradycje obchodzenia święta, zwłaszcza ze zwyczajem uroczystego ozdabiania okien i balkonów, zapoznawali się z przyczynami odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r. oraz wykonywali własne patriotyczne ozdoby. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem – do udziału w nich zgłosiło się blisko 300 uczniów z wadowickich szkół.

Dodatkowo na rynku oraz przed budynkiem muzeum ustawione zostały tablice przedstawiające państwowe uroczystości w międzywojennych Wadowicach, okoliczności odzyskania niepodległości oraz historię ozdabiania domów.

**6 – 21 grudnia 2016 r.**

### **Warsztaty bożonarodzeniowe**

Jak co roku pracownicy muzeum zaprosili przedszkolaków oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na świąteczne warsztaty przybliżające przedwojenny klimat Bożego Narodzenia. W zaaranżowanej na chłopską chatę sali ekspozycyjno-edukacyjnej Joanna Pytłowska-Bajak opowiadała o tradycjach, wierzeniach i wroźbach towarzyszących świętom. Uczestnicy zajęć mogli „poznawać swoją przyszłość” z wykorzystaniem starych wigilijnych wierzeń, a także wykonać tradycyjne ozdoby choinkowe wykorzystując przygotowane przez prowadzących wskazówki i materiały. Zajęcia cieszyły ogromnym zainteresowaniem – uczestniczyło w nich ponad 400 dzieci i młodzieży z przedszkoli i szkół gminy Wadowice.

Muzeum Miejskie włączyło się także w zorganizowany przez Urząd Miasta „II Wadowicki Jarmark Świąteczny”. W jego ramach przeprowadzone zostały trzy spotkania warsztatowe zatytułowane „Anielskie ozdoby choinkowe”. W niedzielę 18 grudnia wadowickie rodziny uczestniczyły w zajęciach z Mirą Sabatowicz, artystką z tomickiej „Bałysówki”, pod której fachowym okiem wykonywały anioły, gwiazdy i inne figurki z gliny oraz masy samoutwardzalnej. Z kolei w poniedziałek (19 grudnia) i środę (21 grudnia) muzeum zaprosiło wszystkich zainteresowanych na otwarte warsztaty z przygotowywania ozdób choinkowych.